ІЕД

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні

Період моніторингу:
Вересень, 2026

Випуск № 105
Жовтень *2026*

Шановні читачі!

Перед Вами черговий випуск Інформаційного бюлетеня «Моніторинг сприяння торгівлі в Україні», продукт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій.

Ми прагнемо надати Вам найсвіжішу та найбільш актуальну інформацію стосовно стану реалізації митної реформи та впровадження заходів сприяння міжнародній торгівлі в Україні. Тому для нас дуже важлива Ваша думка, відгуки та побажання щодо комунікаційних зв'язків та методів надання інформації на адресу: customs@ier.kyiv.ua

Зміст

Нормативно-правові акти, що набрали чинності **4**

Уряд розширив можливості продовження строків валютних розрахунків для аграрного експорту 4

Затверджено форми загального ветеринарного документа на ввезення та загального документа на ввезення .. 5

Проєкти нормативно-правових актів **6**

До Верховної Ради подано законопроєкт про вихід з договору про зону вільної торгівлі СНД 6

Пропонується затвердити зміни до угоди про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Чорногорії 7

Новини **8**

Набрання чинності Угодою про вільну торгівлю між Україною та Туреччиною 8

Держмитслужба запустила новий сервіс перевірки телефону за IMEI 8

Уряд розширив можливості продовження строків валютних розрахунків для аграрного експорту

Постанова Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2026 року № 1086 «Про внесення змін до Порядку видачі висновку щодо продовження граничних строків розрахунків за окремими операціями з експорту та імпорту товарів, установлених Національним банком»

Відповідна постанова розширює можливості продовження граничних строків валютних розрахунків за окремими зовнішньоекономічними операціями. Зміни стосуються, зокрема, зернових, олійних культур і продуктів їхньої переробки.

Постановою внесено зміни до Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 104 від 13 лютого 2019 року. Для визначених категорій товарів передбачено можливість отримання висновку Міністерства економіки про продовження граничного строку розрахунків до 180-ти днів.

Перелік охоплює пшеницю, жито, ячмінь, овес, кукурудзу, сою, насіння ріпаку та соняшнику, окремі види рослинних олій і продукти переробки олійних культур.

Виключення пшениці, жита та ячменю з переліку товарів у додатку 1 до Порядку № 104 усуває відповідну перешкоду для розгляду заяв щодо цих товарів:

Пшениця і суміш пшениці та жита (меслин)	1001
Жито	1002
Ячмінь	1003

Для експортерів це додатковий інструмент управління ризиками затримки платежів від іноземних контрагентів і потенційного порушення валютного законодавства. Водночас продовження строку не відбувається автоматично: підприємство має звернутися до Мінекономіки та виконати встановлені процедурні вимоги.

Для застосування нових положень бізнесу варто перевірити код товару за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності, чинний граничний строк розрахунків і відповідність конкретної операції умовам Порядку № 104.

Загалом постанова створює додаткові можливості для аграрних експортерів у врегулюванні проблем із валютними розрахунками. Практичний ефект залежатиме від процедури отримання висновків Мінекономіки та правильного застосування нових норм до конкретних контрактів.

Джерело: https://surli.cc/hwslqx

Затверджено форми загального ветеринарного документа на ввезення та загального документа на ввезення

Постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2026 р. № 1131 «Про затвердження форм загального ветеринарного документа на ввезення та загального документа на ввезення»

Відповідним документом уряд затвердив форми:

1. загального ветеринарного документа на ввезення живих тварин згідно з додатком 1;
2. загального ветеринарного документа на ввезення продуктів згідно з додатком 2;
3. загального документа на ввезення харчових продуктів нетваринного походження та кормів нетваринного походження, які підлягають посиленому державному контролю згідно з додатком 3.

Одночасно визнано такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 18 липня 2018 р. № 570 «Про затвердження форм загального ветеринарного документа на ввезення та загального документа на ввезення».

Джерело: https://surl.li/xpkbcc

До Верховної Ради подано законопроєкт про вихід з договору про зону вільної торгівлі СНД

Проєкт Закону України (реєстр. номер 0388 від 1 вересня 2026 року) «Про вихід України з Договору про зону вільної торгівлі»

Дата оприлюднення: 1 вересня 2026 року.

Ініціатор: Народні депутати України.

Законопроєкт передбачає вихід України з багатостороннього Договору про зону вільної торгівлі, укладеного 18 жовтня 2011 року в межах Співдружності незалежних держав (СНД). Головною метою є юридично завершити участь України в одному з ключових багатосторонніх механізмів пострадянської економічної інтеграції.

Договір про зону вільної торгівлі вчинено 18 жовтня 2011 року в м. Санкт-Петербурзі та ратифіковано Законом України від 30 липня 2012 року № 5193-VI. Договір набрав чинності для України 20 вересня 2012 року і залишається чинним міжнародним договором України. Договір було укладено в межах СНД за участю України, росії, Казахстану, Вірменії, Киргизстану, Молдови, Таджикистану та Узбекистану. Його мета — забезпечити режим вільної торгівлі між сторонами.

Після початку збройної агресії росії проти України у 2014 році, її повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року, а також послідовного припинення Україною участі в органах та окремих договорах, укладених у рамках СНД, подальше формальне перебування України серед учасників зазначеного Договору не відповідає сучасним засадам державної зовнішньої та зовнішньоекономічної політики, курсу на європейську інтеграцію та завданню остаточного припинення договірних механізмів пострадянської економічної інтеграції.

У пояснювальній записці до законопроєкту зазначено, що прийняття акта забезпечить приведення міжнародно-договірної бази України у відповідність до національних інтересів, актуальними напрямами зовнішньої і торговельної політики держави та курсом України на набуття повноправного членства в Європейському Союзі.

Основний практичний ризик — можливе погіршення умов доступу до окремих ринків після припинення дії Договору, якщо пільговий торго-

Напрям впливу	Можливі наслідки
Митні тарифи	Для окремих товарів можуть застосовуватися інші, більші ставки мита, якщо пільги не збережені іншими угодами
Експорт	Можливе зростання вартості українських товарів на окремих ринках
Імпорт	Можлива зміна вартості ввезення товарів із відповідних країн
Походження товарів	Може змінитися набір правил і документів, необхідних для підтвердження права на тарифні преференції.
Контракти	Підприємствам варто оцінити вплив можливих змін на ціни, логістику та довгострокові зобов'язання.

вельний режим не буде забезпечений іншими угодами.

Це потенційні наслідки, а не автоматичні зміни для всіх товарів і країн. Конкретний ефект залежатиме від чинних міжнародних угод і торговельного режиму для кожної держави.

Законопроєкт має передусім зовнішньополітичне та міжнародно-правове значення: він спрямований на завершення участі України в багатосторонньому механізмі економічної інтеграції СНД.

Для зовнішньої торгівлі його наслідки неоднозначні. З одного боку, вихід формально завершує участь України в пострадянському торговельному механізмі. З іншого — він може погіршити умови торгівлі з окремими країнами, якщо відповідні преференції не забезпечені іншими угодами.

Джерело: https://surli.cc/xwkqiv

Пропонується затвердити зміни до угоди про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Чорногорії

Проєкт Закону України (реєстр. номер 0393 від 21.09.2026 року) «Про ратифікацію Протоколу між Урядом України та Урядом Чорногорії про внесення змін до Угоди про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Чорногорії, який заміняє Додаток II до Угоди про вільну торгівлю в частині, що стосується правил походження та методів адміністративного співробітництва

Дата оприлюднення: 21 вересня 2026 року.

Ініціатор: Кабінет Міністрів України.

Законопроєкт передбачає ратифікацію протоколу, яким вносяться зміни до Угоди про вільну торгівлю між Україною та Чорногорією. Зокрема, чинні двосторонні правила визначення походження товарів та адміністративного співробітництва, викладені в Додатку II до Угоди, пропонується замінити правилами Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження, до якої Україна приєдналася у 2017 році та зміни до якої ратифікувала у 2024 році.

Практичне значення змін полягає в запровадженні узгоджених правил визначення походження товарів, що створює можливості для використання матеріалів з інших країн регіону під час виробництва продукції зі збереженням права на преференційне мито, за умови дотримання вимог кумуляції походження. Це може спростити участь українських підприємств у регіональних виробничих ланцюгах і полегшити торгівлю з Чорногорією.

Правовим механізмом змін є ратифікація протоколу Верховною Радою України. Після набрання ним чинності нові правила замінять положення чинного Додатка II до Угоди та застосовуватимуться в українсько-чорногорській торгівлі відповідно до умов протоколу.

Джерело: https://surl.lt/jounfv

Набрання чинності Угодою про вільну торгівлю між Україною та Туреччиною

З 1 жовтня 2026 року почала діяти Угода про вільну торгівлю між Україною та Турецькою Республікою, підписана 3 лютого 2022 року в Києві та ратифікована Законом України від 14 липня 2026 року № 4932-IX. Про початок її застосування, зокрема, повідомила Держмитслужба України.

Угода передбачає тарифні преференції для товарів походженням з України та Туреччини, що належать до груп 01 – 97 Гармонізованої системи опису та кодування товарів. Залежно від товарної позиції та тарифних зобов'язань сторін, це може бути повне скасування мита, зниження його ставки або доступ до тарифної квоти.

Преференції запроваджуються поетапно:

- для українського експорту до Туреччини — з 1 жовтня 2026 року,
- для імпорту турецьких товарів в Україну — з 1 січня 2027 року.

Під час митного оформлення застосовуватимуться такі коди тарифних преференцій:

- **429** — скасування експортного мита при постачанні українських товарів до Туреччини; для імпорту в Україну — скасування або зниження мита;
- **430** — застосування тарифної квоти відповідно до напрямку торгівлі: експорт до Туреччини або імпорт в Україну.

Ключовою умовою отримання пільг є підтвердження преференційного походження товару. Для цього використовуються сертифікат EUR.1 або декларація про походження.

У митному оформленні передбачено такі коди документів:

- **0954** — сертифікат EUR.1;
- **7012** — декларація про походження, оформлена уповноваженим експортером відповідно до застосовних правил пан-євро-середземноморського походження;
- **7016** — декларація про походження, складена експортером для партії товару загальною вартістю не більше 6000 євро.

Запровадження Угоди створює додаткові можливості для українських експортерів на турецькому ринку та передбачає поступове надання тарифних переваг турецьким товарам в Україні. Щоб скористатися ними, учасникам зовнішньоекономічної діяльності необхідно перевіряти походження продукції, відповідні тарифні графіки та умови застосування квот до конкретних товарів.

Також Угода може створювати додаткову конкуренцію для українських виробників на внутрішньому ринку України.

Джерело: https://surl.li/wvtgbe

Держмитслужба запустила новий сервіс перевірки телефону за IMEI

Державна митна служба України запровадила онлайн-інструмент для перевірки IMEI мобільних телефонів у базі відомостей про митне оформлення. Сервіс дає змогу з'ясувати, чи містять митні дані інформацію про конкретний пристрій.

Перевірка доступна в електронному кабінеті Держмитслужби: https://cabinet.customs.gov.ua/imeicheck. Користувачеві достатньо ввести IMEI телефону та запустити пошук. Сервіс охоплює

відомості про митне оформлення, здійснене з 4 вересня 2026 року.

Саме із цієї дати під час ввезення та декларування мобільних телефонів за кодами УКТ ЗЕД 8517 13 00 00 і 8517 14 00 00 подання IMEI кожного пристрою є обов'язковим.

Новий інструмент дає змогу покупцям перевіряти наявність митних відомостей про телефон до його придбання, а імпортерам і продавцям — контролювати повноту інформації про ввезені пристрої. Для державних органів він також може стати додатковим засобом виявлення ризиків нелегального імпорту.

Водночас, результат пошуку підтверджує лише наявність або відсутність відповідних відомостей у системі митного оформлення. Він не засвідчує оригінальність пристрою, його гарантійний статус, відсутність блокування чи перебування в розшуку.

Запуск сервісу розширює можливості громадського контролю за легальністю ввезення мобільної техніки та спрощує доступ до митної інформації. Для споживачів це додатковий інструмент перевірки, а для бізнесу — можливість оперативно контролювати наявність даних, необхідних для прозорого обігу імпортованих пристроїв.

Джерело: https://surl.li/bzoaqk

“Моніторинг сприяння торгівлі в Україні” є продовженням випусків Щомісячного моніторингу сприяння торгівлі в Україні, який готувався Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій з 2015 року в рамках проекту “Діалог зі сприяння торгівлі”, за фінансової підтримки Європейського Союзу та співфінансування Міжнародного фонду “Відродження”, а також проекту “Підтримка громадської Ініціативи “За чесну та прозору митницю”, який реалізовувався за підтримки Європейського союзу, Міжнародного фонду “Відродження” та ATLAS Network.

Запропонований інформаційний бюлетень є продовженням попередніх і публікується в рамках діяльності Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. Публікація складається з трьох частин (за наявності відповідних матеріалів):

- нормативно-правові акти, що набрали чинності
- проекти нормативно-правових актів
- новини

Ми розуміємо, що малому та середньому бізнесу не вистачає часу на проведення аналізу нового законодавства або можливих нормативних новацій. Також, значна кількість таких актів складна для розуміння пересічної людини. “Моніторинг сприяння торгівлі в Україні” покликаний привернути увагу до цікавих подій, нововведень законодавства України або запланованих змін, що стосуються сфери спрощення процедур торгівлі, зокрема міжнародної торгівлі, митних та навколомитних питань, і можуть безпосередньо впливати на суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності. Також у цих публікаціях ми будемо намагатися робити аналіз проектів нормативних актів із цієї тематики.

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) - міжнародно визнаний незалежний український аналітичний центр, заснований у 1999 році.

ІЕД займається аналізом проблем економічного розвитку, міжнародної торгівлі та ділового клімату (зокрема в секторі МСП), бере участь у розробці документів політики національного та регіонального рівня.

ІЕД регулярно випускає власний макроекономічний прогноз для України та бере участь у розробці консенсус-прогнозу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

Команда соціологів ІЕД проводить регулярні опитування підприємств та експертів із метою оцінки ділового клімату та очікувань українського бізнесу. ІЕД успішно поєднує свою аналітичну діяльність з адвокацією змін та участю в громадському житті України. ІЕД співпрацює з центральними та місцевими органами влади, вітчизняними та закордонними аналітичними центрами, організаціями громадянського суспільства. Робота ІЕД фінансується за рахунок грантів, благодійних внесків та коштів технічної допомоги.

Застереження

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні підготовлений ІЕД і має виключно інформаційний характер. Хоча ми доклали щонайбільших зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-якої частини цієї публікації. У разі використання обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.

Матеріал відображає позицію авторів і не обов’язково збігається з позицією Інституту економічних досліджень та політичних консультацій.